

CHRISTER BERGSTRÖM

Arnhem 1944 – Een historische slag herzien
2: De Verloren Overwinning

Copyright © 2017 en 2019 Christer Bergström
Copyright © 2021 Nederlandse vertaling Nedvision Publishing

Alle rechten voorbehouden.

Geen enkel deel van dit boek mag worden gereproduceerd of verzonden in welke vorm dan ook of op welke manier dan ook, elektronisch of mechanisch, inclusief fotokopiëren, opnamen of via enig systeem voor het opslaan en ophalen van informatie, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Verzoeken om toestemming voor het maken van kopieën van enig deel van het werk moeten worden gemaïld naar info@nedvision.com

NEDVISION PUBLISHING

Enkele eerder uitgegeven boeken van Christer Bergström

Luftwaffe Fighter Aircraft in Profile, 1997
Deutsche Jagdflugzeuge, 1999
Black Cross/Red Star: The Air War over the Eastern Front, vol. 1, 2000
Black Cross/Red Star: The Air War over the Eastern Front, vol. 2, 2001
More Luftwaffe Fighter Aircraft in Profile, 2002
Graf & Grislawski: A Pair of Aces, 2003
Jagdwaaffe: Barbarossa – The Invasion of Russia, 2003
Jagdwaaffe: The War in Russia January–October 1942, 2003
Jagdwaaffe: The War in Russia November 1942–December 1943, 2004
Jagdwaaffe: War in the East 1944–1945, 2005
Black Cross/Red Star: The Air War over the Eastern Front, vol. 3, 2006
Barbarossa: The Air Battle, 2007
Stalingrad: The Air Battle, 2007
Kursk: The Air Battle, 2008
Hans-Ekkehard Bob, 2008
Max-Hellmuth Ostermann, 2008
Bagration to Berlin, 2008
The Ardennes 1944–1945: Hitler's Winter Offensive, 2014
The Battle of Britain – An Epic Battle Revisited, 2015
DAISY – The History of a C-47/DC-3 in World War II and the Men who Flew it, 2019
Arnhem 1944 – An Epic Battle Revisited. Volume 1: Tanks and Paratroopers, 2019
Black Cross/Red Star: The Air War over the Eastern Front, vol. 4, 2019

Nedvision

Nedvision Publishing
Wagenmakerstraat 9
9403 VC Assen
Nederland
nedvision.com
info@nedvision.com

De editie van Arnhem 1944 - An Epic Battle Revisited, Volume 2: The Lost Victory
verscheen voor het eerst in het Engels in 2018.

Eerste publicatie in het Zweeds uitgegeven door Vaktel Förlag 2018.

Originele Zweedse editie: Arnhem 1944 - Slaget om Holland. 2: Den förlorade segern

© 2018 en 2019 Christer Bergström

Vertaling Engels: Jonathan Newton

Nederlandse editie van Arnhem 1944 - An Epic Battle Revisited, Volume 2: De Verloren Overwinning

Copyright © 2021 vertaling Nederlands Nedvision Publishing

Vertaling Nederlands: Peter Krans & Dick van der Zee

Omslag ontwerp: Fredrik Gustafson

Basis lay-out Engelse versie: Fredrik Gustafson fredrikgustafsondesign@gmail.com
& Henny Östlund henny.ostlund@gmail.com

Basis lay-out Nederlandse bewerking: Dick van der Zee tekstrajekt@box.nl

Kaarten: Samuel Svård info@samuelsvard.se

Drukkerij: Mes Repro BV, Nederland mesrepro@mesbv.nl

ISBN 978-90-83086-05-7

Ik wil mijn grote en warme
dank betuigen aan mijn familie, Maria, Bambi,
Caroline, Albin, Benjamin en Bianca.

Zonder uw begrip en uw steun had
dit boek nooit tot stand kunnen komen.

Ik wil ook mijn moeder, Britta Lindberg, heel erg bedanken
voor haar voortdurende steun en aanmoediging.

Dank ook aan mijn vriend,
Hans Östensson, 'meneer Hans', die fungeert als
klankbord en de advocaat van de duivel.

/ Christer Bergström

INHOUD

Hoe werkt het multimediboek?	7
Woordenlijst en afkortingen	8
Militaire rangen vergeleken	18
Tijdslijn	19
Galerij van personages	20
I. Het keerpunt in Arnhem	23
II. 20 september – De beslissende dag	81
III. Een brug te weinig	149
IV. De Amerikaanse nederlaag	260
V. Market Garden gaat over in – operatie Gatwick	290
VI. De verloren overwinning	327
VII. Resultaten en conclusies	349
Feitenkaders	
De tegenstanders in het westen van Arnhem en Oosterbeek in de avond van 18 september 1944	25
Duitse eenheden bij de Arnhemse brug in de ochtend van 19 september 1944	39
Geallieerde soldaten op amfetamine	40
De geallieerde strijdmacht tegen Nijmegen op 20 september 1944	78
Duitse eenheden in Nijmegen op 20 september 1944	79
Panzer-Brigade 107	165
Kampfgruppe Chill 18 september 1944	176
Generaal-majoor Stanislaw Sosabowski	193
Het verzet in Arnhem	198
'De engel van Arnhem'	209
'Daisy' in operatie Market Garden	226
De moord op de Britse militaire arts	250
Duitse 'Rode Duivels' in de slag om Arnhem	258
Slagorde bij de Groesbeekse Heuvelrug op 22 september 1944	275
11th Armoured Division op 22 september 1944	295
Einsatz-Division 180 op 22 september 1944	297
Duitse eenheden tegen de U.S. 7th Armored Division op 30 september 1944	319
U.S. 7th Armored Division op 30 september 1944	320
Speciale vliegtuigen en gevechtsduikers tegen de bruggen in Nijmegen	334
Panther nr. 222 en de heroïsche prestatie van Arnold Osborne	338
Panzer-Brigade 107 – Verliezen aan Panthertanks september – oktober 1944	342

Kaarten

Operatie Market Garden – Kaart van het strijdgebied Binnen in de stofomslag & 17

Kaart 1: West-Arnhem	30
2: 4th Para Brigade's sector ten noorden van Oosterbeek	52
3: Noord-Nijmegen	93
4: Betuwe	117
5: Plattegrond van Oosterbeek	129
6: De regio Nijmegen	150
7: De regio Eindhoven – Maas	158
8: Gebied XII Corps	175
9: De geallieerde posities rond Oosterbeek	195
10: Veghel – Uden – Koeving	211
11: Het evacuatiegebied	252
Appendix : Soldatengraven genoemd in het boek	377
Noten	379
Namenregister	396

De Club Route bleef echter geblokkeerd, ten dele door mijnen die waren achtergelaten door de Duitse parachutisten, ten dele door Duitse artillerie die elk voertuig dat probeerde over de weg te rijden direct onder vuur nam. Hiertegen werden de Britse tanks op 26 september ingezet. De aanval werd sterk ondersteund door artillerie- en raketafvurende Typhoon-vliegtuigen van 2nd TAF, die gericht waren op de Duitse artillerieposities. Ondanks dat de Duitsers gedwongen werden om hun Jagdpanthers terug te sturen naar Best in het zuidwesten om de felle aanvallen van het Britse XII Corps het hoofd te bieden, konden de geallieerden niet meer bereiken dan het innemen van een vierkante kilometer velden tussen Schijndel en de Club Route.

DE DUITSERS HOUDEN VOL IN HET WESTEN

Door zich in te graven bij Koeving hadde de parachutisten van majoor Jungwirth genoeg tijd gewonnen voor 712. Infanterie-Division om een stelling te kunnen innemen links van 59. Infanterie-Division, tussen de Zuid-Willemsvaart ten noordoosten van Schijndel en rivier de Maas, zo'n vijf kilometer ten westen van Grave. Deze divisie was wederom één van de eenheden die de Duitsers zo succesvol wisten te evacueren over de Schelde-monding vanuit het gebied Pas de Calais. Dankzij de acties van 712. Infanterie-Division op 24 september werd voorkomen dat de Coldstream Group van de Guards Armoured Division een snelle, flankerende beweging vanuit het noordoosten kon maken en het belangrijke communicatieknooppunt 's-Hertogenbosch, tien kilometer ten noordwesten van Schijndel, in te nemen. 712. Infanterie-Division dichtte dit gat in de verdediging, slechts een dag voor de Britse aanval. Voor zijn succesvolle verdediging van 's-Hertogenbosch kreeg de divisiecommandant, Generalleutnant Friedrich-Wilhelm Neumann, het Ridderkruis.

Vier weken lang behielden de 712. en 59. Infanterie-Divisionen overwegend hun posities in de zuidwestelijke richting van de Maas in het noorden tot Best in het zuiden. Hier bleef het Britse XII Corps ingesloten. Op die manier bleef de achterkant open voor de eenheden van 15. Armee die de Scheldemond verdedigde en zo de geallieerden verhinderden om bevoorrading naar de haven van Antwerpen te transporteren. Club Route werd voortdurend bedreigd. Met slechts een paar kilometer aan velden

en bossen tot de snelweg konden Duitse aanvalsgroepen steeds weer de Amerikaanse stellingen doordringen om snelle aanvallen op de weg uit te voeren. Eén van de Britse soldaten, soldaat Rex Wingfield, vertelt over zijn ervaring tijdens een tocht langs de Club Route in de herfst van 1944: ‘We vonden al snel de doelen van afgelopen nacht – tien gestripte RASC-vrachtwagens, waarvan er één aan flarden was geschoten. Dat was de munitievrachtwagen geweest. Tweehonderd meter verderop was er een wegversperring van boomstammen. Elke ochtend moesten we de wegen voor en achter vrijmaken voordat we verder konden.’⁴⁵⁴

Dat de geallieerden er in deze kritieke situatie niet in slaagden om ‘s-Hertogenbosch in te nemen, was ook te wijten aan het feit dat de 101st Airborne Division de brug over het Wilhelminakanaal bij Best, net ten noordwesten van Eindhoven, niet had ingenomen. In plaats daarvan had de Amerikaanse luchtplandingsdivisie op 20 september haar eenheden uit deze sector teruggetrokken op het moment dat het Britse XII Corps de zuidkant van het kanaal bereikte. (zie blz. 180).⁴⁵⁵

Aan Duitse kant werden de volstrekt tegengestelde acties ondernomen. Ten noorden van het Wilhelminakanaal nam een nieuwe gevechtsgroep, Kampfgruppe Zuber met twaalfhonderd man, snel posities in op 19 september. Dit was echt op het laatste moment, sinds 59. Infanterie-Division, die eerder deze posities bekleedde, werd uitgeput in zinloze tegenaanvallen tegen de Amerikanen op de 19e. (zie blz. 164 e.v.). Ondertussen arriveerde 245. Infanterie-Division met 2.000 man om het gat in de frontlinies tussen Oirschot aan het Wilhelminakanaal en Reusel, ongeveer vijftien kilometer ten zuidwesten, te dichten. Deze divisie arriveerde net toen de voorhoede van het XII Corps, 53rd (Welsh) Infantry Division, naar het westen draaide om te proberen de posities van Zuber te overvleugelen.

Toen de pogingen tot een westelijke verrassingsaanval van de Welshe Divisie mislukten, haastte de 15th (Scottish) Infantry Division zich naar het noorden. Het liet alleen zwakke eenheden achter bij het Wilhelminakanaal ten zuiden van Best. Terwijl de meeste van hen op 22 september door Eindhoven marcheerden en de Baileybrug bij Son, ten noordoosten van de stad overstaken. Het doel was om Best aan te vallen vanuit het noordoosten en het oosten, vanuit de posities die de Amerikanen net hadden verlaten. De aanval werd ingezet op 23 september, maar werd uitgevoerd door de 44th Brigade, die na de felle gevechten om het brug-

genhoofd bij Ten Aard uitgeput en uitgedund was. (zie blz. 177 e.v.). De Schotten werden teruggeslagen met zware verliezen.

De volgende dag zetten de Duitsers een aanvalsgroep onder leiding van Feldwebel Alexander Uhlig op. Deze besloep bij dageraad de B Company van het 2nd Battalion, de Glasgow Highlanders. Met een snelle aanval werd de Schotse compagnie overmeesterd. De Duitsers keerden terug naar hun eigen linies met 50 krijgsgevangenen en een rijke buit, zoals wapens en andere uitrusting, waardoor 147 gesneuvelde of vermiste Schotse soldaten achterbleven.⁴⁵⁶ Van B Company waren nog maar zes man over.

Ondertussen verzandde de 53rd (Welsh) Infantry Division in hevige gevechten met 245. Infanterie-Division ten zuiden van het Wilhelminakanaal. Bij Reusel, zo'n vijftien kilometer ten zuidwesten van Eindhoven, werd II. Bataillon van Fallschirmjäger-Regiment 6 op 24 september ingezet, in een tegenaanval om het 6th Battalion, The Royal Welch Fusiliers uit het dorp te verdrijven. De Britten werden twee kilometer teruggedreven over een breedte van zes kilometer.⁴⁵⁷ De pas 17-jarige Duitse parachutist Gefreiter Albert Sturm van 7. Kompanie/Fallschirmjäger-Regiment 6 beschrijft de harde gevechten: 'In de ochtenduren van zondag 24 september 1944, worden we aangevallen door de Engelsen in Reusel en moeten we ons gedeeltelijk terugtrekken, en dan een tegenaanval doen om de Tommies terug te drijven. De daaropvolgende huis-aan-huisgevechten worden met uiterste vastberadenheid en hevigheid door beide kanten gevoerd. In de diepe gewelven van de kloosterschool en in de uitgestrekte kelders van de huizen zijn de bewoners, die er nog zijn, in veiligheid gebracht. 's Nachts ben ik op pad met een kleine patrouille. De nachten zijn echter al behoorlijk koud en we hebben het ijskoud. Als we 's morgens vechten om een straat vrij te maken, zie ik een grijze coltrui hangen in de gang van een huis dat we net bestormd hadden.

QR20: VIDEO

Authentieke oorlogsbeelden: Britse soldaten in gevecht bij Club Route.